

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1997-1998

1 juli 1998

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

ADVIES- EN OVERLEGCOMITE VOOR BRUSSEL EN VLAAMS-BRABANT

Interpellatie van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening, over de mogelijke gevolgen van de ondertekening van een mobiliteitsconvenant tussen Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de Vlaamse Rand en de Vlamingen in Brussel

Met redenen omklede motie

Interpellatie van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de evaluatie van één jaar Randkrant

Met redenen omklede motie

Advies- en Overlegcomité voor Brussel en Vlaams-Brabant

Woensdag 1 juli 1998

VOORZITTER : De heer Herman Suykerbuyk

– *De interpellatie wordt gehouden om 13.31 uur.*

Interpellatie van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening, over de mogelijke gevolgen van de ondertekening van een mobiliteitsconvenant tussen Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de Vlaamse Rand en de Vlamingen in Brussel

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Nieuwenhuysen tot de heer Baldewijns, Vlaams minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening, over de mogelijke gevolgen van de ondertekening van een mobiliteitsconvenant tussen Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de Vlaamse Rand en de Vlamingen in Brussel.

De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de minister, ik heb dit interpellatieverzoek ingediend op een ogenblik dat het akkoord met het Brussels Gewest nog niet was ondertekend. Ondertussen is er begin juni wel een mobiliteitsconvenant ondertekend tussen Vlaanderen en het Brussels Gewest. Indien ik het goed begrepen heb, zou het vooral een principe-akkoord zijn met onder meer de afspraak om een aantal zaken die een effect zouden kunnen hebben op het mobiliteitsprobleem, nader te laten onderzoeken. Het principe-akkoord zou ook slaan op de uitbouw van een GEN of gewestelijk expresnet.

Het is niet mijn bedoeling in deze materie op de mobiliteitsaspecten zelf in te gaan. Daarmee wil ik niet zeggen dat deze onbelangrijk zouden zijn, wel integendeel. Niemand zal het in en rond Brussel bestaande mobiliteitsprobleem loochenen. Ik denk trouwens dat de heer Goovaerts hierover deze

namiddag in de daartoe bevoegde commissie interpeleert. De bedoeling van deze interpellatie is in de eerste plaats een aantal opmerkingen en vragen te formuleren die van een totaal andere orde zijn, maar misschien wel van een even groot belang.

Ik heb de indruk dat Brussel nog meer dan Vlaanderen vragende partij is voor een dergelijk belangrijk samenwerkingsakkoord. Brussel is immers totaal aan het verstikken en dit heeft niet alleen zware gevolgen voor de economie, maar ook voor de bevolking. Het gaat hier trouwens ook niet om zomaar de eerste de beste afspraak met het Brussels Gewest. Ik leg hier de nadruk op omdat ik het nogal vreemd vind dat de Vlaamse regering een dergelijk belangrijk akkoord afsluit zonder er enige opmerking aan vast te knopen over de handelwijze van de Brusselse regering ten aanzien van de Nederlandstalige Brusselaars en alle Nederlandstaligen die al dan niet permanent in de hoofdstad vertoeven. Ik denk daarbij vooral aan het voortdurend gestook door het Brussels Gewest en door de Brusselse gemeentebesturen in de Vlaams-Brabantse gordel en aan de niet-naleving van de taalwetgeving in Brussel in het algemeen. Uitgerekend minister Hasquin, met wie u dit akkoord hebt afgesloten, toont zich daarin een meester.

U kunt nu opwerpen dat dit akkoord daar niets mee te maken heeft. Enerzijds levert de Vlaamse regering echter kritiek en zoekt ze een antwoord op de taalsituatie in Brussel. De minister die binnen de Vlaamse regering gelast is met Brusselse aangelegenheden wordt op pad gestuurd om daarover gesprekken te voeren met de gemeentebesturen. Anderzijds en tegelijkertijd sluit de Vlaamse regering akkoorden af met de Brusselse regering, uitgerekend met minister Hasquin, zonder daarbij die aangelegenheid aan te kaarten. Dit lijkt mij op zijn minst een verkeerd signaal.

Nogmaals : telkens Brussel vragende partij is en dus baat heeft bij een afspraak of een akkoord –

Van Nieuwenhuysen

wat hier mijns inziens het geval is – vind ik dat we daarvan gebruik moeten maken om het dossier van de Nederlandstalige Brusselaars en van het Frans-talig expansionisme op de agenda te plaatsen.

Ik heb niet de indruk dat dit hier is gebeurd of dat daar zelfs maar aan werd gedacht. Integendeel, dit convenant lijkt mij nogal overhaast tot stand te zijn gekomen. Op 4 maart jongstleden schreef u immers aan deze commissie een brief in het kader van de bijdrage van de verschillende ministers aan het Beleidsplan Brussel. U deelde toen nog mee dat er in uw departementen geen nieuwe samenwerkingsovereenkomsten in voorbereiding zijn. Drie maanden later zien we echter plotseling dit convenant. Ik vrees dan ook dat men de tijd niet heeft genomen om alle daaraan verbonden elementen degelijk in te calculeren.

Er bestaat trouwens een rechtstreeks verband tussen de taaltoestanden in Brussel en de materie die in dit convenant is vervat. Het openbaar vervoer is daar in belangrijke mate in opgenomen. De MIVB is één van die Brusselse instellingen die de taalwetgeving permanent en bewust flagrant met de voeten treedt. Dit gebeurt niet alleen in Brussel zelf, maar ook buiten de Brusselse agglomeratie, met name op de lijnen die ook door de Vlaams-Brabantse rand lopen. Zowel inzake het ingezette personeel als op het vlak van de aankondigingen wordt de taalwetgeving daar keer op keer overtreden.

Er zou een soort samenwerking tot stand moeten komen waardoor de MIVB meer buiten Brussel zou treden dan nu het geval is. Ik heb zowel bij uzelf als bij uw voorganger reeds verschillende keren op die situatie gewezen door middel van schriftelijke vragen. Men heeft mij toen telkens afgescheept met de opmerking dat dit, hoewel het zich op Vlaams grondgebied voordoet, een bevoegdheid is van de Brusselse overheid.

Ik wil dus op zijn minst de verzekering krijgen dat, indien er gewestoverschrijdende samenwerkingsakkoorden inzake het openbaar vervoer komen, u erop zal toezien dat er voorafgaand waterdichte garanties komen inzake de naleving van de taalwetgeving, zowel binnen als buiten de Brusselse agglomeratie. Tot daar wat de eigenlijke taalaspecten betreft.

Ik denk ook dat er in de eerste plaats een fundamenteel debat moet worden gehouden. Er wordt immers duidelijk geopteerd voor de verwezenlij-

king van een GEN dat de mensen vanuit een brede straal rond Brussel en vooral vanuit Vlaanderen gemakkelijker en vlotter naar Brussel moet brengen. Ik wil mij ervan vergewissen of u wel degelijk rekening houdt met de specifieke omstandigheden die gelden voor Brussel en de Vlaams-Brabantse gordel.

In dit verband is er in de eerste plaats een opportuniteitsvraag. Houdt een GEN immers niet het gevaar in dat de ontvolking van Brussel, die nu al een hele tijd bezig is en grote proporties aanneemt, zich nog sterker zal doorzetten zodat de hoofdstad – misschien nog meer dan nu al het geval is – een stad wordt die alleen overdag leeft en 's avonds helemaal leegloopt ?

Vandaag nog heb ik in de krant gelezen dat er stilaan een bescheiden terugkeer naar de hoofdstad op gang komt. De verkeerssituatie is daar trouwens één van de verklaringen voor. Het lijkt me ook aangewezen om na te gaan of men ook in andere steden een oorzakelijk verband heeft kunnen vaststellen tussen de ontwikkeling van een GEN en de eventuele stadsvlucht. Dit is niet onbelangrijk omdat een verdere leegloop van Brussel uiteraard een weerslag heeft op de aanwezigheid van de overblijvende Nederlandstalige Brusselaars. Men kan niet ontkennen dat er in verhouding heel wat Nederlandstalige gezinnen de hoofdstad verlaten. Dit heeft echter ook gevolgen voor de situatie in de omgeving van Brussel, meer bepaald in de Vlaams-Brabantse gordel. Het uitbouwen van een dergelijk GEN zou de verdere verstedelijking en dus ook de verfransing van die gemeenten verder in de hand werken.

De Vlaamse regering doktert enerzijds een actieplan uit om het Vlaams karakter van de regio rond Brussel te handhaven of te verdedigen en om de Vlaamse aanwezigheid in Brussel op peil te houden. Anderzijds werkt diezelfde regering een project uit dat uitgerekend die beide doelstellingen in gevaar brengt. Dit zou toch te gek zijn. Ik vraag mij dan ook af of dit degelijk werd afgewogen binnen de Vlaamse regering vooraleer deze tot concrete afspraken met het Brussels Gewest is gekomen.

Ik kan u verzekeren dat heel wat Vlamingen uit de gordel deze plannen zeer argwanend bekijken. Ik herinner mij nog goed hoe men enkel jaren geleden zogenaamde transferia wou opstarten, grote parkeerplaatsen annex shoppingcentra aan de stopplaatsen van de GEN's. Daartegen is toen heel wat verzet gerezen, met name in de Druivenstreek en meer bepaald in Overijse.

Van Nieuwenhuysen

Mijn vraag in dit verband is niet alleen of er binnen de Vlaamse regering dienaangaande wel enig overleg is geweest, maar ook of er is gepraat met de betrokken gemeenten en met de provincie Vlaams-Brabant. Ikzelf heb de indruk van niet, maar misschien ligt het in uw bedoeling om vooralsnog nog een dergelijk overleg te organiseren vooraleer er meer concrete afspraken worden gemaakt. Ik wil er alleszins nadrukkelijk voor pleiten om zeer omzichtig te werk te gaan. Het zou wel eens kunnen dat men met dergelijke plannen de kar voor de paarden spant. Daarmee bedoel ik dat de oplossing voor het mobiliteitsprobleem in Brussel en omgeving in de eerste plaats moet worden gezocht in het leefbaar houden en het opnieuw aantrekkelijk maken van onze hoofdstad als woonstad, ook al ben ik er mij bewust van dat de Vlaamse overheid daar weinig greep op heeft.

De Vlaamse regering kan wel druk uitoefenen om de taalwetten te doen naleven, want dat is één van de elementen die de Vlamingen uit Brussel wegjaagt. Ze kan ervoor zorgen dat wordt verholpen aan de toestanden in het Nederlandstalig onderwijs. Ze kan de welzijns- en de sociaal-culturele voorzieningen voor de Nederlandstaligen in Brussel uitbouwen.

Maar dat volstaat natuurlijk niet. Er moet ook iets worden gedaan aan de verloedering, de onveiligheid en de internationalisering van de stad, die de stadsvlucht veroorzaken.

Het lijkt me echter voorbarig om over mobiliteit afspraken te maken met het Brussel Hoofdstedelijk Gewest wanneer dit niet past in een veelomvattender geheel, waarbij de eerste doelstelling het opnieuw leefbaar maken van Brussel is. Zijn al deze aspecten in overweging genomen bij de totstandkoming van dit convenant, dat weliswaar over mobiliteit handelt maar waaraan heel wat nevenaspecten zijn verbonden die een belangrijke invloed kunnen hebben op de Vlaamse aanwezigheid in Brussel?

De voorzitter : De heer Doomst heeft het woord.

De heer Michel Doomst : Het Vlaams Parlement moet weten wat het wil. Samen met tienduizenden anderen stel ik iedere morgen en avond vast dat het mobiliteitsprobleem rond Brussel immens groot is. Maar men kan niet aan de minister vragen dat hij op dat vlak een concrete stap vooruitzet en inmiddels de oplossing voor het probleem meteen verdrinken in het moeras van de communautaire

discussies. Ik begrijp de zorg van de heer Van Nieuwenhuysen. Hoewel ik het niet had verwacht, is de minister er toch in geslaagd een overeenkomst te sluiten met de heer Hasquin. Dit is in elk geval een flinke stap vooruit. Het is belangrijk dat we een leefbaar Brussel als prioriteit vooropstellen. Maar ik vraag me in de eerste plaats af hoe men dit concreet wil invullen tijdens de komende maanden en jaren.

De voorzitter : De heer Goovaerts heeft het woord.

De heer Leo Goovaerts : Het is duidelijk dat het verkeersprobleem enorm is. Om met de heer Hasquin te mogen praten moet men eerst een aantal toegevingen doen. De gesloten overeenkomst wordt in Brussel echter voorgesteld als een overwinning voor de heer Hasquin. Men legt de situatie uit als een mogelijkheid om Brussel uit te breiden tot de dertig gemeenten waarvan de heer Hasquin droomt. Hierop wordt wel eens allusie gemaakt. Dit sluit ongeveer aan bij wat de heer Van Nieuwenhuysen heeft gesuggereerd maar niet expliciet heeft uitgesproken. Ik zeg niet dat men de echte situatie van de Brusselse Vlamingen moet verdringen. Maar deze overeenkomst wordt niet voorgesteld als een overeenkomst met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest maar met heer Hasquin persoonlijk.

De voorzitter : Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Ik vind het nogal verwarrend dat dit thema op twee verschillende commissieagenda's staat. Is het de bedoeling om in de commissie Ruimtelijke Ordening verder op dit thema in te gaan?

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijn interpellatie handelt niet over het mobiliteitsconvenant maar over de gevolgen ervan voor Vlaams-Brabant.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Dan wil ik graag één bijkomende vraag stellen. In 1991 is een samenwerkingsakkoord gesloten tussen de gewesten in verband met openbaar vervoer. Het openbaar vervoer vormt uiteraard een zeer belangrijk element in het geheel van de mobiliteit in Brussel en Vlaams-Brabant. Waar zit het wezenlijk verschil tussen het samenwerkingsakkoord van 1991 en dit akkoord? Het vorige akkoord heeft blijkbaar geen resultaten opgeleverd. De situatie in Brussel is er immers op achteruitgegaan. Hoe schat u de slaagkansen van het huidige akkoord in?

De voorzitter : Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns : Ik zal trachten een zo beknopt mogelijk antwoord te geven.

Wat de vraag van mevrouw Verwimp betreft, blijft het akkoord van 1991 uiteraard bestaan. Dit akkoord bevat in de eerste plaats de grote lijnen. Het huidige akkoord is een eerste stap vooruit in de concretisering daarvan.

In verband met de opmerking van de heer Goovaerts wil ik erop wijzen dat dit een principiële akkoord is dat we namens de Vlaamse regering hebben gesloten. Hetzelfde geldt voor de heer Hasquin : die heeft het akkoord namens de Brusselse regering gesloten.

Alvorens in te gaan op de inhoudelijke elementen van de uiteenzetting van de heer Van Nieuwenhuysen, wil ik erop wijzen dat het in het belang is van zowel Vlaanderen als Brussel dat zo snel mogelijk werk wordt gemaakt van gezamenlijke acties om het verkeer van en naar de hoofdstad aan te pakken. Verkeer stopt namelijk niet aan de grenzen, zeker niet tussen regio's als Vlaanderen en Brussel. Brussel telt meer dan 600.000 arbeidsplaatsen. De helft daarvan wordt ingevuld door pendelaars. Het merendeel daarvan is afkomstig uit Vlaanderen.

De verkeersproblemen die uit dergelijke massale pendelbewegingen voortkomen, doen zich zowel in Vlaanderen als in Brussel voor. In beide gewesten wordt de leefbaarheid hierdoor aangetast. Beide gewesten hebben dan ook besloten een principiële akkoord te sluiten om door middel van een gecoördineerd pakket van maatregelen de verkeersproblemen aan te pakken en de verkeersleefbaarheid te verbeteren. Het doel van dit akkoord is een operationeel masterplan op te stellen. De nadruk ligt daarbij op concrete projecten. Voor het openbaar vervoer beoogt men daarbij in eerste instantie een aanpassing van het bus- en tramnet. Deze projecten moeten uiteraard passen in een logisch geheel. Er is bijgevolg voorzien in een afweging tegenover de GEN-studie. Het lijkt me dan ook logisch dat de GEN-studie evenals andere reeds bestaande studies en plannen in de eerste fase zullen worden besproken. Er bestaat nog geen akkoord om het GEN, zoals voorgesteld in de studie, ook uit te voeren.

Het principiële akkoord gaat ervan uit dat het bestaande samenwerkingsakkoord van 17 juni 1991 tussen de gewesten en de vigerende taalwetgeving worden gerespecteerd. Binnen dit kader is ook voorzien in een strikte naleving van het territorialiteitsbeginsel.

Beïnvloedt de verbetering van de vervoersmogelijkheden de leegloop van Brussel ? Dit is een van de vragen waarover de heer Van Nieuwenhuysen een aantal beschouwingen heeft geformuleerd. Ik ontken niet dat een goede vervoersmogelijkheid een van de vestigingsfactoren kan zijn voor een gezin bij de keuze van een woonplaats. Maar het is zeker niet de enige factor. Bovendien zal het belang van goede vervoersmogelijkheden variëren naargelang het type van gezin en het individu zelf. Uit onderzoek blijkt dat nogal wat gezinnen met kinderen opzien tegen het wonen in de stad omdat groen en speelruimte er ontbreken. Verder spelen onder meer de prijs van de woningen, de lawaaihinder en de gemeentelijke belastingen mee in de beslissing om zich in de stad of elders te vestigen. Dat fenomeen is inherent aan de moderne maatschappij en is met de huidige mechanismen moeilijk om te keren.

Een van de hoofddoelen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is precies om de groei van het suburbane gebied in te perken en het aandeel van de stad niet verder te laten afkalven. Deze optie kwam reeds tot uiting in het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse. Daarin werd de nadruk gelegd op de groene gordel. Deze lijn wordt doorgetrokken in de afhandeling van planschadedossiers en in de recente aanvullingen van het gewestplan, na arresten van de Raad van State, die een verdere verkasingsdruk konden tegenhouden. In deel 3, paragraaf 8 van het Beleidsplan voor Brussel worden als opties vooropgesteld dat : 'voor wonen en werken het aanbod zal prevaleren op de vraag. Middels reconversie, inbreiding en een doeltreffender gebruik van bestaande zones, zal het aansnijden van de niet bebouwde ruimte zoveel mogelijk worden vermeden.' In de gebiedsspecifieke ontwikkelingsperspectieven voor het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel worden deze elementen nog explicieter aangegeven. Hiervoor kunnen eigen inrichtingscriteria worden ontwikkeld. Het instrumentarium is voorhanden.

In het afbakeningsproces van het Vlaams stedelijk gebied moet men prioritair rekening houden met de doelstellingen van Vlabinvest. Hierbij is het duidelijk dat het ruimtelijk beleid de bakens uitzet terwijl de uitbouw van het GEN het ruimtelijk beleid volgt, onder meer omdat maximaal van bestaande infrastructuur gebruik wordt gemaakt. Er hoeft dus geen tegenspraak te zijn met het Actieplan Vlaams-Brabant. Integendeel, het kan de ruimtelijke randvoorwaarden mee versterken.

Daarnaast bleek uit eigen onderzoek dat het afremmen van de urbanisatietendens relatief wei-

Baldewijns

nig invloed uitoefent op de autostromen. Het ruimtelijk patroon is nu eenmaal historisch gegroeid en kan dus niet in één generatie worden gewijzigd. Uit Nederlands onderzoek in de Randstad blijkt dat een verbeterd openbaar vervoer en ruimtelijk beleid het autoverkeer relatief weinig beïnvloeden. Prijs- en infrastructuurbeleid hebben daarentegen een veel grotere impact. Regulerende maatregelen in het autoverkeer zijn dan ook onvermijdelijk. Ze kunnen echter slechts worden ingevoerd indien er alternatieven voorhanden zijn. Een verbetering van het openbaar vervoer in de ruime omgeving van Brussel is dan ook een *conditio sine qua non*.

De verbetering van het openbaar vervoer qua aanbod, kwaliteit en frequentie draagt in elk geval de potentie in zich. Dit geldt a fortiori indien verder nog begeleidende maatregelen en instrumenten worden voorgesteld om, complementair met een strikter parkeerbeleid en een vermindering van de automobilité, de verkeersleefbaarheid en het woonklimaat te verbeteren. Dit valt samen met huisvestingsmaatregelen via de recent aangeboden premies die de Vlamingen in Brussel en de Rand ten goede zullen komen. Dit blijkt onder andere uit het aantal geïnteresseerden voor het infocentrum Wonen in Brussel gedurende het laatste half jaar.

Er is ook een tendens merkbaar waarbij interesse uitgaat naar huizen en appartementen in de vijfhoek van het centrum of naar de gordel van de negentiende eeuw : koopwoningen in Schaarbeek, Elsene, enzovoort. Sommige locaties in Brussel blijken ten opzichte van de groene Rand zelfs goedkoper en groener dan gedacht. Het is wel noodzakelijk dat bij de planning en de uitvoering van het ruimtelijk beleid in de rand rond Brussel duidelijk rekening wordt gehouden met de grote structuren voor openbaar vervoer.

Net zoals stationsomgevingen in stedelijke gebieden worden gepromoot als vestigingsplaats voor kantoren, kunnen kleinere stations fungeren als polen voor de ontwikkeling van woonkernen. Dit is trouwens één van de principes die aan de basis liggen van het samenwerkingsakkoord dat op 18 maart 1997 werd afgesloten tussen het Vlaams Gewest, de Vlaamse vervoersmaatschappij en de NMBS. Er moet een nauwe samenhang bestaan tussen het verkeers- en vervoersbeleid enerzijds en het ruimtelijk beleid anderzijds.

Voor de regio rond Brussel ligt het voor de hand dat de provincie Vlaams-Brabant hierin een rol

speelt. In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is de provincie op dit ogenblik bezig met het opmaken van een eigen provinciaal structuurplan waarin mobiliteit een belangrijk hoofdstuk vormt. De provincie is daarenboven betrokken bij het multimodaal verkeers- en vervoersmodel Vlaams-Brabant. Hierbij werden reeds enkele denkoefeningen over verkeer en ruimtelijke ordening verricht. Dit alles zal zeker worden ingeschakeld bij het uitwerken van het masterplan voor Brussel en Vlaams-Brabant. Wanneer er over de uitvoering van concrete projecten wordt gesproken, zal er met de betrokken gemeenten uiteraard overleg worden gepleegd.

Mijnheer de voorzitter, ik hoop dat ik deze aangelegenheid een beetje heb genuanceerd en duidelijk heb aangegeven welke plaats dit principiële akkoord in een ruimere context inneemt. Ik hoop dat we een aantal belangrijke bezorgdheden hebben kunnen wegwerken. Ik ben bereid de tekst van dit principiële akkoord aan de commissie te overhandigen zodat men ze ten gronde kan bestuderen. We kunnen nu de werkafspraken maken tussen Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om achteraf binnen een algemeen masterplan concrete uitvoeringsplannen en -projecten te starten.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Ik dank de minister-president voor zijn toelichting. Uiteraard zal ik de tekst aandachtig lezen. Het is en blijft een moeilijke evenwichtsoefening waarbij men telkens zal moeten incalculeren, nagaan en evalueren in hoeverre de uitbouw van zo een net negatieve gevolgen heeft voor Vlaams-Brabant en de Brusselse Vlamingen. Ik zal hierover dan ook een motie indienen.

U zei dat in het akkoord een aantal zaken over de taalwetgeving worden vooropgesteld en dat de naleving van de taalwetgeving wordt gegarandeerd. Er is echter al een taalwetgeving die op dit moment niet wordt nageleefd. Zijn er in het akkoord afspraken over de afdwingbaarheid en het naleven van die wetgeving ?

De voorzitter : Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns : De taalwetgeving is wat ze is en ze moet worden gerespecteerd.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door de heer Van Nieuwenhuysen werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet uiterlijk 24 uur na de sluiting van de vergadering zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover tijdens de volgende plenaire vergadering uitspreken.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de evaluatie van één jaar Randkrant

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Nieuwenhuysen tot de heer Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de evaluatie van één jaar Randkrant.

De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, geachte collega's, vorig jaar rond deze tijd heb ik een mondelinge vraag gesteld om te peilen naar de appreciatie van de Vlaamse regering over de Randkrant. Omdat er nog maar een drietal nummers van de Randkrant waren verschenen, zei u dat de Vlaamse regering pas na de eerste jaargang een evaluatie wenste te maken.

Dat jaar is al geruime tijd voorbij. De Randkrant heeft ondertussen zichzelf geëvalueerd of laten evalueren en toonde zich tijdens de hoorzitting (Stuk 1087 (1997-1998) Hoorzitting over één jaar Randkrant vrij tevreden, al was men zich bewust van een aantal pijnpunten. Op de kritiek van het Vlaamse werkveld werd geantwoord dat men niet iedereen tevreden kan stellen.

Nochtans kan uit het eerste punt van het huishoudelijk reglement van de Randkrant worden afgeleid dat het de bedoeling is om juist die mensen te ondersteunen en een hart onder de riem te steken, wier actie in de eerste plaats tot doel heeft om het 'Nederlandstalig karakter van en de Vlaamse aan-

wezigheid in het verspreidingsgebied van de Randkrant te ondersteunen en te beklemtonen'.

Dat was zeker in het begin niet het geval, maar ook nu nog niet. De gespreksavond die het Masereelfonds een aantal maanden geleden in Overijse heeft georganiseerd, heeft dit nogmaals aangetoond. Ik deel veel van de kritiek die daar en elders werd verwoord. Toch wil ik de zaak relativeren. De steen moet niet alleen naar de redactie van de Randkrant of de vzw De Rand worden geworpen. Er kunnen een aantal elementen ter verdediging worden ingeroepen. Deze elementen kwamen tijdens de hoorzitting duidelijk tot uiting en hebben vooral betrekking op de verschillende opdrachten waaraan de Randkrant gevolg moet geven.

We verwijten de Randkrant dat ze zich vooral toelegt op het uitgeven van een leesbaar, gediversifieerd blad met een goede bladspiegel. Men kan inderdaad de vergelijking maken met een aantal bladen die men in de krantenwinkel kan vinden, zoals Humo, Dag Allemaal of de Uitkrant. Wat ons echter interesseert, is de vraag of het blad beantwoordt aan de twee voornaamste, vooropgestelde doelstellingen.

Slaagt de Randkrant erin Vlamingen meer zelfvertrouwen te schenken en zich assertiever op te stellen ? Benadrukt het het Nederlandstalig karakter van de Vlaams-Brabantse gordel ? Voldoet het aan de opdracht van concrete informatieverstrekking over de Vlaamse overheden, onder meer met betrekking tot die zaken waar de gemeentebesturen in de zes faciliteitengemeenten – veelal doelbewust – tekortschieten ? Draagt de Randkrant ertoe bij dat anderstaligen zich meer geneigd tonen om zich in de plaatselijke gemeenschap te integreren ? Belangrijk is ook na te gaan of de zaken los van partijpolitiek worden behandeld.

De reacties van het werkveld, zoals het debat in Overijse heeft aangetoond, wijzen op ontgoocheling. Men kan dit ook afleiden uit commentaren van verenigingstijdschriften uit de regio en de nota van de Bestendige Deputatie van Vlaams-Brabant. De stafmedewerker van de provincie die tijdens de hoorzitting aanwezig was, heeft gepoogd dit af te zwakken. Ten slotte verwijs ik naar de ontslagbrief van één van de leden van de VZW de Rand. Deze zaken tonen aan dat men niet tevreden is.

De reden hiervan is dat de toon van het blad meer in functie lijkt te staan van wat buitenlanders die in de gordel wonen over ons denken dan in het ondersteunen van het Nederlandstalig karakter van de regio. Dat blijkt trouwens ook uit een uitla-

Van Nieuwenhuysen

ting van de hoofdredacteur in De Standaard. Het is volgens hem niet de bedoeling artikels te brengen over pensenkermissen van lokale verenigingen maar wel over de initiatieven met culturele uitstraling – en dan volgt het – 'die ook buitenlanders bereiken'.

Men heeft tijdens de hoorzitting ontkend dat het denigrerend was bedoeld ten aanzien van de talrijke initiatieven van lokale verenigingen. Dat klopt inderdaad. Toch toont het goed aan dat heel het boekje werd samengesteld met in het achterhoofd de idee van wat de buitenlanders ervan gaan vinden. Dit blijkt onder meer uit de anderstalige samenvattingen, die de essentie van de artikels of vraaggesprekken al eens uit de weg gaan. Bovendien is de keuze van de taal waarin een samenvatting wordt weergegeven dikwijls arbitrair. Dat geldt trouwens ook voor de keuze van de artikels die al dan niet worden samengevat.

Een ander element van kritiek is dat er regelmatig zaken verschijnen waarvan men moeilijk kan zeggen dat ze in functie staan van het beoogde doel. Dit gebeurt veelal in het kader van vraaggesprekken, waardoor men bepaalde uitspraken in de mond van anderen kan leggen. Dit was reeds het geval in het eerste nummer met het pleidooi van mevrouw Dehaene voor faciliteiten in Vilvoorde, maar daar is het niet bij gebleven. Het is echt een steeds wederkerend fenomeen.

Ik kan nog enkele voorbeelden geven : de plantenkweker uit Overijse die verklaart dat hij beter naar Waver zou verhuizen, een eminent musicus die zegt dat er eigenlijk geen Vlaamse identiteit bestaat en dat we allemaal Belgen zijn, een Leuvense politoloog die deze stelling later nogmaals bevestigt, enzovoort. Ik kan ook nog details opsommen die mijns inziens heel belangrijk zijn. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de wijk 't Voor in Vilvoorde waaraan men de Franstalige benaming Beauval geeft of naar het feit dat men in verband met een inwijkelinge 'Christelle parle le Flamand' schrijft, in plaats van 'Christelle parle le Néerlandais'.

Men heeft beloofd dat er voortaan wat meer aandacht zou gaan naar plaatselijke problemen waarmee de autochtone bevolking wordt geconfronteerd. Zo is er in een vorig nummer, uitgerekend verschenen op een ogenblik waarop men wist dat er op verschillende plaatsen een evaluatie zou worden gemaakt van één jaar Randkrant, een reeks gestart over de zes faciliteitengemeenten. Het zou de bedoeling zijn door middel van een katern wat

meer aandacht te besteden aan de plaatselijke activiteiten. Het lijkt mij echter onzeker dat dit iets wezenlijks zal veranderen.

Een eerste belangrijke vaststelling uit de hoorzitting is dat het bijzonder moeilijk is een blad samen te stellen dat optimaal is afgestemd op zowel de faciliteitengemeenten met hun Franstalige meerderheid als op de andere gemeenten van de gordel waar de Randkrant wordt verspreid – dezelfde gemeenten dus waar Carrefour wordt bedeed. Mijn vraag is of de regering zich daar bewust van is en of daar ook conclusies uit worden getrokken. Ik kan mij bijvoorbeeld inbeelden dat zou kunnen worden overwogen om twee afzonderlijke bladen te verspreiden met een eventuele overlapping van artikels. Daarbij zou het ene blad eerder op de faciliteitengemeenten en het andere op de meer homogeen Vlaamse gemeenten worden gericht.

Voor de zes faciliteitengemeenten bestaat er al jaren een dergelijke publicatie. Ze gaat uit van een pluralistisch comité, met name het Vlaams Comité voor de Randgemeenten dat het tijdschrift De Zes uitgeeft. Ik heb vroeger reeds voorgesteld dat de Vlaamse regering dit initiatief eventueel zou steunen. De Randkrant zou bijvoorbeeld voor die gemeenten kunnen worden uitbesteed aan de redactie De Zes, net zoals u De Persspiegel hebt uitbesteed aan Lannoo. Het grote voordeel daarvan zou zijn dat dit nieuwe blad zou worden opgesteld door mensen die in die zes randgemeenten hun wortels hebben of er wonen. De Randkrant zelf – waarvan de naam eventueel kan worden gewijzigd omdat daar ook wat kritiek op was – zou zich dan eerder op de andere Vlaams-Brabantse gemeenten kunnen toeleggen.

Een tweede probleem dat tijdens de hoorzitting duidelijk aan bod is gekomen, is dat van het doelpubliek. De Randkrant beoogt hoe dan ook een dubbel doelpubliek : enerzijds de autochtone inwoners van de regio, de Vlamingen dus, en anderzijds de anderstaligen. Tijdens de hoorzitting is duidelijk gebleken dat dit door de redactie als een zeer moeilijke, ja zelfs haast onmogelijke opdracht wordt ervaren. Mijn vraag aan de regering is dan ook of zij op die dubbele opdracht blijft aandringen. Met andere woorden : moeten beide opdrachten in één blad gecombineerd blijven ?

Uiteindelijk moeten we ons in alle eerlijkheid durven afvragen of er in de Rand of in de gordel iets zou veranderen indien de Randkrant in haar huidige vorm zou wegvallen. Ik vrees dat het antwoord negatief zal uitvallen, in de eerste plaats omwille van de manier waarop de Randkrant nu wordt

Van Nieuwenhuysen

opgevat. Het is best mogelijk dat heel wat van de respondenten die aan het onderzoek hebben deelgenomen, de Randkrant een heel leuk blad vinden. Dit is iets helemaal anders dan een antwoord op de vraag of het blad wel het bedoelde effect sorteert.

Ten tweede moeten wij ons geen grote illusies maken over het effect van de Randkrant, zolang een dergelijke publicatie niet gepaard gaat met positieve maatregelen. Ik denk hierbij onder meer aan een afdoend woon- en huisvestingsbeleid, of aan het afdwingen van de richtlijnen die onder meer in de omzendbrieven zijn verstrekt met betrekking tot Vlaamse decreten. Voorbeelden hiervan zijn het bibliotheekdecreet of het stopzetten van het subsidiëren van het Franstalig onderwijs.

Nu lijkt het er immers een beetje op dat die publicatie uiteindelijk vooral als oogverblindend wordt gehanteerd : een doekje voor het bloeden dat de onmacht van de regering in deze materie moet verdoezelen.

De voorzitter : De heer Dielens heeft het woord.

De heer Fred Dielens : In de eerste plaats wil ik aan de minister-president zeggen dat het een goed initiatief is. We hebben het steeds toegejuicht. Zoals ik echter reeds in de hoorzitting heb gezegd en zoals de heer Van Nieuwenhuysen daarnet heeft gesuggereerd, ben ik niet zeer gelukkig met de benaming die voor dit tijdschrift werd gekozen, namelijk Randkrant.

De benaming Randkrant geeft impliciet de mening te kennen dat wij de Rand wat breder beschouwen dan louter die zes faciliteitengemeenten, ja zelfs dan die achttien gemeenten. Wij hebben immers vastgesteld dat van het totale aantal mogelijke lezers, verspreid over die achttien gemeenten, slechts twintig percent effectief in de randgemeenten woont en tachtig percent in 'zuiver' Vlaamse gemeenten in onze betekenis van het woord. Tachtig percent woont dus buiten de faciliteitengemeenten en in die zin vind ik de term 'rand' ongelukkig gekozen. Zo geven we aan al die mensen de indruk dat ze in een faciliteitszone wonen en leven. Bovendien krijgen ze er vertalingen bij van samengevatte artikels. Dat wekt de indruk dat wij ook vertalingen in de ruimere gordel wensen.

Mijn grootste bezwaar blijft dus de benaming waarover we ons grondig zouden moeten bezinnen.

De heer Herman Suykerbuyk, voorzitter : We bespreken hier een probleem waarbij men in de eerste plaats bedenkingen of kritiek formuleert over ideeën of stellingen die worden verkondigd. Dit blad is ook een opinieblad, of men dit nu graag hoort of niet. Vandaar de link die ik nu leg naar de vraag in welke mate een overheid – in casu de Vlaamse regering – voor zoiets verantwoordelijk is.

We leven in een samenleving waarin een opinie in bepaalde gevallen als een delict wordt aangezien. Het ligt geenszins in mijn bedoeling te vragen dat de minister-president niet zou antwoorden. De interpellatie staat op de agenda en er moet hoe dan ook aan worden beantwoord. Het ligt evenmin in mijn bedoeling het hier over de ontvankelijkheid te hebben. Ik vraag u alleen even na te denken over de vraag of dit wel de beste weg is om iets te doen. Als u vraagt wat we zouden doen indien de Randkrant niet bestond, dan antwoord ik u dat ik het niet zou weten. De vraag is alleen in welke mate men een vrijheid van mening mag hebben en in welke mate de regering daar verantwoordelijk voor is. Op die vraag zult u misschien antwoorden dat zij verantwoordelijk is in de mate waarin zij dit steunt. Misschien, maar dit neemt niet weg dat dit een delicate aangelegenheid blijft. Die mening wou ik even kwijt vooraleer het woord te geven aan de minister-president.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Het is niet mijn bedoeling de mening van wie dan ook aan banden te leggen. Ik dacht dat de Vlaamse regering destijds had beslist om te helpen bij de start van de Randkrant en om die publicatie te betoelagen. Het doel was het ondersteunen van de Vlaamse aanwezigheid en de Vlaamse identiteit en anderstaligen ertoe aan te zetten om zich in die samenleving in de Vlaams-Brabantse gordel te integreren.

Het moet toch perfect mogelijk zijn aan de regering te vragen of aan die twee doelstellingen wordt beantwoord ? Wat doet de Vlaamse regering indien dit antwoord negatief zou zijn ?

De heer Herman Suykerbuyk, voorzitter : Ik heb zelfs niet willen suggereren dat de regering ter zake niet verantwoordelijk is. Ik heb alleen een gedachte geopperd.

Ik vind dat er nog steeds een onderscheid moet worden gemaakt tussen enerzijds een informatie-campagne van de overheid, waarbij sec objectieve en nuttige informatie wordt verstrekt, en anderzijds een initiatief als de Randkrant, dat natuurlijk veel verder reikt. We betreden dan het terrein van de vrijheid van meningsuiting. Ik zou bijna durven

Voorzitter

vragen of de regering wel verantwoordelijk kan zijn. Maar dit is misschien een iets te existentiële vraag.

De heer Michiel Vandebussche : Mijnheer de voorzitter, hoewel ik de eigenlijke inhoud van de interpellatie niet heb gevolgd, wil ik even in pikken op uw laatste opmerking in verband met de verantwoordelijkheid van de regering voor meningen en uitingen van gesteunde publicaties. U hebt die vraag terecht gesteld. Ze is niet alleen existentieel maar ook zeer concreet wanneer het gaat over de beleidsmatige benadering. De verantwoordelijkheid van de regering speelt volgens mij wel degelijk, in de mate dat een overheid meningen zou steunen via subsidies en publicaties die de grondvesten van onze samenleving in het gedrang brengen. Er zijn immers voorbeelden van publicaties die worden gesteund door de overheid maar die in wezen de democratie in gevaar brengen. Maar dit valt wellicht niet binnen in het kader van deze interpellatie en de meningen die rond de Randkrant zijn geformuleerd.

De voorzitter : Ik vrees dat mijn opmerking een ongewenst debat op gang heeft gebracht.

De heer Lootens-Stael heeft het woord.

De heer Dominiek Lootens-Stael : Het gaat hier over de aanwending van gemeenschapsgelden. De Randkrant wordt mede gefinancierd door de Vlaamse Gemeenschap. Het is hoe dan ook de taak, in eerste instantie van de regering maar ook van de volksvertegenwoordiging, om erover te waken dat gemeenschapsgelden worden gebruikt in het belang van die gemeenschap en niet in het belang van de toevallige meerderheid van dat moment. Dit is precies het voorwerp van de interpellatie van de heer Van Nieuwenhuysen. Hij wil nagaan in welke mate de Randkrant de Vlaamse Gemeenschap ten goede komt.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : De Vlaamse regering heeft destijds beloofd de Randkrant te evalueren na één jaar effectieve werking. De heer Van Nieuwenhuysen en anderen hadden dit liever gezien na het verschijnen van de eerste twee of drie nummers. Ik meen echter dat men pas kan evalueren na één jaar publicatie.

Deze evaluatie moest gebeuren op basis van de resultaten van een marktonderzoek dat zou wor-

den gevoerd bij de lezers van de Randkrant. Het is immers moeilijk om louter op een gevoel af te gaan.

Het is niet de bedoeling om verder in te gaan op de resultaten van dit onderzoek. Deze werden uitvoerig toegelicht tijdens de hoorzitting van 4 juni. De heer Van Nieuwenhuysen was daar aanwezig en heeft toen een exemplaar ontvangen van de resultaten van het marktonderzoek.

Na deze hoorzitting en op basis van de positieve resultaten van het marktonderzoek, hebben we besloten dat verdere ondersteuning gerechtvaardigd, nodig en nuttig is. Uit het onderzoek blijkt immers dat de Randkrant op korte termijn een gekend product is geworden in de Vlaamse Rand.

Het concept en de formule van het blad staan sowieso niet ter discussie. Beide worden duidelijk positief geëvalueerd en moeten dus niet grondig worden bijgestuurd.

Ik deel de mening van een significant deel – 35 percent – van de Nederlandstalige lezers uit het onderzoek, dat van oordeel is dat de Randkrant meer moet opkomen voor de Nederlandstaligen in de randgemeenten en een meer Vlaams standpunt moet weergeven. We moeten daar rekening mee houden. Dit was trouwens het opzet van de Randkrant. Ik verwijs naar het Actieplan voor de Vlaamse Rand : 'Deze Randkrant heeft op de eerste plaats tot doel het Nederlandstalig karakter van en de Vlaamse aanwezigheid in het verspreidingsgebied te ondersteunen en wil ertoe bijdragen dat de Vlamingen er elkaar ontmoeten en zich als Vlaming thuisvoelen in hun gemeente'. Ook in het actieplan wordt duidelijk weergegeven dat de bijkomende opdracht om ook de integratie van anderstaligen te bevorderen, voormelde primaire doelstelling niet in het gedrang mag brengen. Deze publicatie heeft dus meer dan één doelstelling. Uit de meeste interviews blijkt overigens dat vele anderstaligen dit blad effectief maandelijks lezen en dat het een schat aan informatie bevat over activiteiten.

Dit betekent dat we de doelstellingen van het Vlaams profiel en van het extra benadrukken ervan willen bijsturen in de overeenkomst die we zullen sluiten met de Randkrant. Deze overeenkomst vormt de basis voor een verdere samenwerking. Welke verantwoordelijkheid draagt de regering hierin ? Uiteraard – ik heb dit uitdrukkelijk zo gewild – is het niet de regering die de redactie doet. Het gaat immers niet om een publicatie van de Vlaamse overheid. De Randkrant heeft een heel

Van den Brande

autonome redactieraad. Dit neemt echter niet weg dat de kernvraag blijft of het al dan niet nuttig, noodzakelijk of gerechtvaardigd is om een toelage toe te kennen. Dit wordt door de regering afgewogen op basis van de resultaten van het marktonderzoek. Om de dubbele doelstelling van de Randkrant te verwezenlijken, met name de herkenbaarheid en de meer Vlaamse profilering, zullen we ze verder ondersteunen.

Mijnheer Dielens, u hebt het gehad over de benaming van de Randkrant. Uit niets blijkt echter dat dit stoornis zou teweegbrengen. Niettemin kan ik me op institutioneel vlak bij uw standpunt aansluiten.

Vertalingen van de Randkrant moeten absoluut beperkt blijven tot samenvattingen die positief worden ervaren. De Nederlandstaligheid en het Vlaamse profiel mogen niet worden weggedrukt.

In die omstandigheden en mits de nodige bijsturingen, is het aangewezen om voor de volgende periode een overeenkomst te sluiten met de Randkrant.

Op uw absoluut metafysische vraag hoe de wereld eruit zou zien zonder de Randkrant, blijf ik het antwoord schuldig. Dit zou ons te ver leiden. Bij een volgende gelegenheid wil ik daar wel verder op ingaan.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : De doorlichting en de appreciatie die daaruit is gebleken, had in de eerste plaats betrekking op de presentatie, de leesbaarheid en de bekendheid. De Randkrant heeft inderdaad een zekere bekendheid verworven in de regio. Maar mijn vraag handelde veeleer over de beoogde doeleinden. U zegt dat de Randkrant misschien een meer Vlaams karakter zal krijgen en dat de communicatie met anderstaligen zal worden bijgesteld. Wat moet ik me daar concreet bij voorstellen ?

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Ik wil even verwijzen naar de brochure 'Welkom in Vlaanderen' die we in zes verschillende talen hebben uitgegeven. Deze heeft weliswaar een volledig andere doelstelling.

Algemeen wordt erkend dat dit een bepaalde aanpak weergeeft. Ik stel voor dat we dit opnieuw na een volgend jaar evalueren. In het marktonderzoek gaat het niet alleen over de vorm en de inhoud. Het is belangrijk dat er een nieuwe drager is die positief wordt erkend.

Ik hoop dat dit gevoel iets duidelijker tot uiting komt bij een volgende evaluatie. Dat is, wat ik me erbij voorstel.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Uw antwoord is wel ietwat vaag. U overweegt duidelijk geen ont koppeling van de publicatie voor de zes randgemeenten enerzijds en die voor de andere gemeenten anderzijds, zoals de heer Dielens heeft voorgesteld. Bepaalde artikels zouden in de beide publicaties kunnen verschijnen.

Minister-president Luc Van den Brande : We moeten doorgaan met de Randkrant in haar huidige vorm. Bepaalde zaken moeten wel worden bijgestuurd. Ik sta wel open voor complementaire kruisformules die wel gedifferentieerd zijn. We zullen daarover nadenken.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door de heer Van Nieuwenhuysen werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet uiterlijk 24 uur na de sluiting van de vergadering zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 15.01 uur.*
